Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

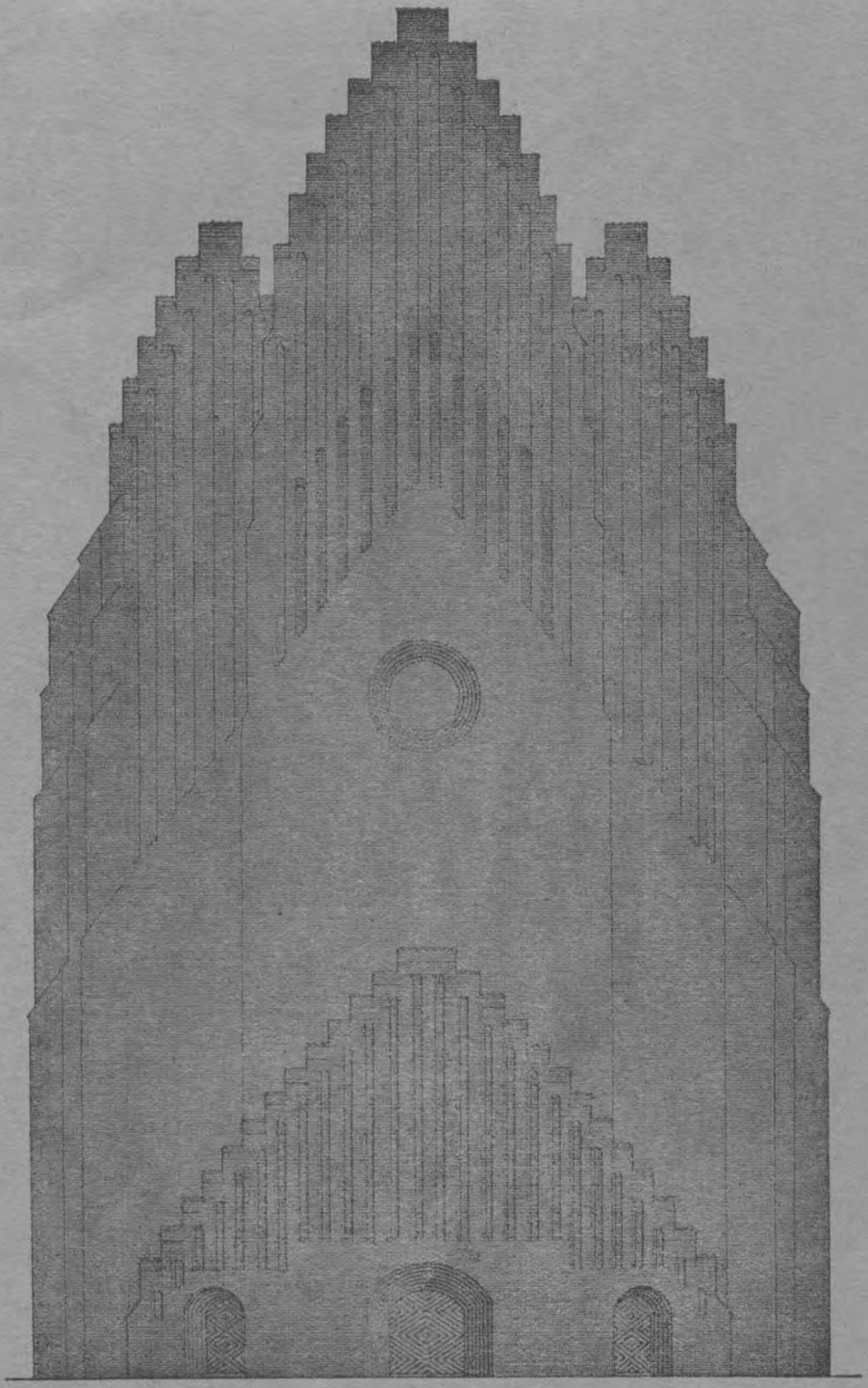

GRUNDTVIGS MINDEKIRKE

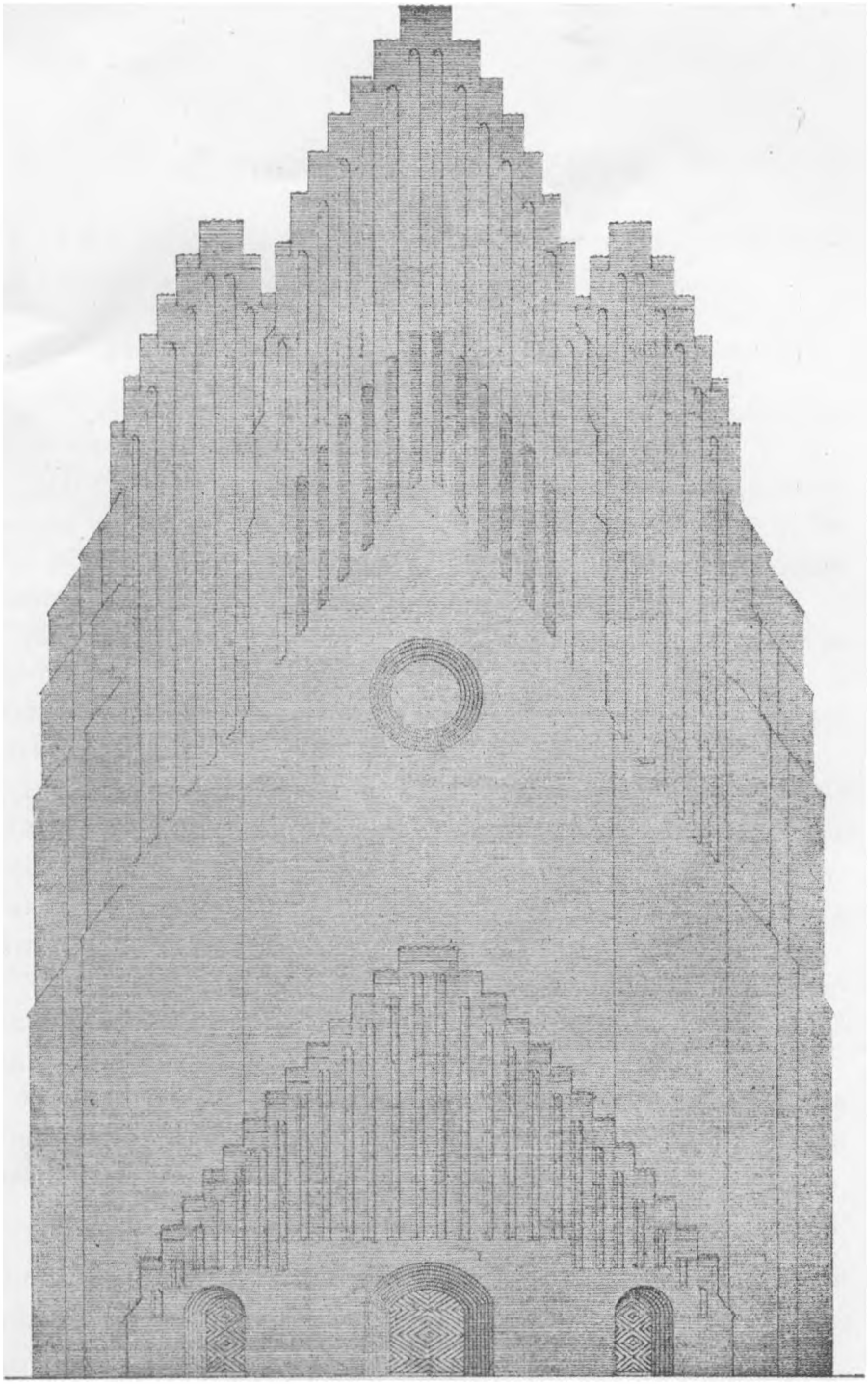

GRUNDTVIGS MINDEKIRKE

Ved Grundstensnedlæggelsen.

••

I Danmark var hans dybe Rod,
hans Løv ved Solens Side.
Op sprang de Faldne, hvor han stod,
og lærte ham at stride
med samme Hu som Absalon,
med Heltemod og Helgenaand,
for mer end Mænd kan vide.

••

Han hørte bagved Bondens Mur
Kong Haddings Hane gale.
Da drog han Lyd af brusten Lur
og Lys af dunkel Tale,
gav Danmarks Saga sjællandsk Røst
og rejste frit af Folkets Bryst
den Aand, der laa i Dvale.

••

Han stred med Gud, som Jakob stred,
og Kæmpen blev den lille;
men af de Nederlag, han led,
steg Sejren, som han vilde:
Det Kraftens Ord, den Offersang,
der løfter som en Bølgegang
og læsker som en Kilde.

••

Saa vil vi love Livets Gud
for Lys i lave Stuer,
for Lynildsmænd med Himmelbud,
for Kraft, som Død ej kuer.
Det Folk, Han fylder, visner ej;
Ham hvælver vi ved alfar Vej
den danske Kirkes Buer.

••

Valdemar Rørdam.

Grundtvigs Mindekirke.

I 1916 udsendte Komitéen for Grundtvigs Mindekirke et Opraab, hvori det hed:

»*Vor Opfordring har Bud til flere Sider*«:

»*Til dem,* der ønsker at rejse Grundtvigs kirkelige Gerning dens værdigste Minde, en Kirke i Hovedstaden.«

»*Til dem,* der i Taknemlighed for Grundtvigs folkelige Arbejde, kunde ønske til Kirken at knytte et Forsamlingshus, en Folkehal til Brug ved store Møder. Her vil den Krypt, som bygges under Kirken, gøre Fyldest.«

»*Til dem* endelig, der uden Hensyn til Bygningens kirkelige og folkelige Formaal i dette Værk ser et kosteligt Stykke dansk Arkitektur, som det vil være en Berigelse for Byen at faa virkeliggjort.«

Den udvidede Komité deler ganske de Tanker, som i sin Tid fandt dette Udtryk, og tilføjer, at man i Øjeblikket ser det som den nærmest liggende Opgave i Forbindelse med en Sogneudskillelse at faa fuldført Taarnet og indrettet dette som foreløbig Kirke til folke-kirkeligt Brug.

Naar dette Maal er naaet, følger i Fortsættelse heraf Bygningen af Krypten som Folkehal og endelig derover Kirkeskib og Kor.

Vi beder da alle ved Bidrag hjælpe os til at fremme Kirkens Fuldførelse og ender med til Slutning atter at anføre af det oprindelige Opraab:

»*Vor Opfordring har Bud til alle, som i en Ufredstid har Trang til at bygge et Fredens Værk til Minde om en dansk Aandens Kæmpe, i hvis Skygge vi lever, og hvis Gerning vi ærer os selv ved at mindes*«.

I Komitéen —

I KOMITÉEN FOR GRUNDTVIGS MINDEKIRKE:

KJØBENHAVN, i JULI 1924.

VILH. ANDERSEN
PROFESSOR
V. UNIVERSITETET

N. ANDREASEN
FOLKETINGSMAND
RUNGSTED

J. TH. ARNFRED
INGENIØR, HØJSKOLELR.,
ASKOV

HOLGER BEGTRUP
HØJSKOLEFORST.,
HILLERØD

IVAR BENTSEN
ARKITEKT, PROFESSOR,
KBHVN.

ERNST BORUP
SEKRETÆR, KBHVN.

JOHAN BORUP
HØJSKOLEFORSTANDER
KBHVN.

V. BRÜCKER
FRIMENIGHEDSPRÆST,
AAGAARD

N. V. DORPH
MALER, M. A., KBHVN.

JØRGEN ERIKSEN
PRÆST, ASSERBALLE

FONNESBECH-WULFF
BISKOP, ROSKILDE

OSKAR GEISMAR
VALGMENIGHEDSPRÆST,
KERTEMINDE

TH. HALSE
SEMINARIEFORSTANDER,
VORDINGBORG

CHRISTIAN HOLM
GROSSERER, KBHVN.

CARL KOCH
VALGMENIGHEDSPRÆST,
UBBERUP

HANS KRING
PRÆST, STEGE

N. A. LARSEN
PROFESSOR, KBHVN.

TH. LAURSEN
RED. „DANSK UNGDOM".
SLAGELSE

MOGENS MÜLLERTZ
LANDSRETSSAGFØRER
KBHVN.

VILH. MØLLER
KONTORCHEF, KBHVN.

GRØNVALD NIELSEN
HØJSKOLEFORSTANDER,
VESTBIRK

VIGGO PEDERSEN
MALER, ROSKILDE

ALFRED POVLSEN
HØJSKOLEFORSTANDER,
RYSLINGE

M. RING
PRÆST, NÆSTVED

AXEL ROSENDAL
PRÆST, KBHVN.

HELGE SKOVMAND
RED. „HØJSKOLEBLADET",
KOLDING

J. SØRENSEN
HANDELSGARTNER,
EMDRUP

JACOB MARSTRAND
FHV. BORGMESTER, KOMITÉENS FORMAND, KBHVN. B.
VED GLYPTOTEKET 6, 4. SAL

Bidrag modtages af enhver af os ovennævnte og af *Komitéens Kasserer, Grosserer Christian Holm, Strandgade 4, København C,* i hvis Gaard Modellen til Kirken er opstillet let tilgængelig for alle.

Til selve Byggepladsen paa Bispebjerg er der Adgang alle Søgnedage, naar det er Arbejdsvejr. Ved Henvendelse til Arkitekten, Pile Allé 17 A [4], F., Telf. Vester 881 y, gør han gerne Følge.

KIRKEN SOM MINDESMÆRKE OG BYGNINGSVÆRK

„Det er ikke Tiden til at bygge Mindesmærker her i Landet. Fortid har vi; hvad vi kan frelse os af Fremtid er usikkert, det er Vaaben og Værktøj vi har Brug for nu. Og Mindet om henfarne Stormænd er værdiløst, naar det ikke løfter nyt Storværk til ny Daad.

Men har et kunstnerisk Mindesmærke Klarhed og Kraft nok, hjælper det stundom til at gengive Mindet den tabte Livsværdi.

Jensen Klints Grundtvigskirke har Symbolets Klarhed og Kraft. I Forhold og Form er den Bygning Grundtvigs Billede. Bredden og Stigningen, Uroen, Fremspringene og Helhedens Harmoni — alt er Grundtvig, Præsten, Skjalden, Seeren.

Gamle Grundtvig — og gamle Danmark. Det grundtvigske folkelige Danmark, hvis Høst er i Hus, og hvis Magter kendes. Ja, saa dansk er denne Kirke, at den med Taarnets Enfold og Trefold, med Vægfladens mægtige Jævnhed og Sidegavlenes langskæggede Lune taler dansk Tunges Oldblanding af Saxe og Snorre — som Grundtvig selv. Den er ligefrem og venlig, flad om man vil, dog lunefuld og djærv, som et Ordsprog; den har Salmens Højhed og Eddaens Kraft. De, som ikke kender Grundtvig af hans Træk, vil kunne kende ham her. Og i den Kirke, som er selve Danmark, vil det blive vanskeligt at snakke sig dansk Ansvar fra.

Kirke foroven, Folkehal i Krypten, saa staar her et værdigt Mindesmærke for Grundtvig, dette er fuldkomment, og intet andet er tænkeligt".

Valdemar Rørdam.

„— Dette Projekt er det sjette i Rækken af de ypperlige Kirkeprojekter, Klint har udført, siden han byggede sin ejendommelige Vodskov Kirke ved Aalborg.

Der er en mærkelig Virkelighed over det. Den skyldes vel baade de skønne, klare Tegninger og den fra Grundsten til Tag-

ryg Skifte for Skifte fint gennemciselerede Model, men vel tillige Forudsætningen om den Skønhed i Materialebehandlingen, der er saa ejendommelig for Klints Kunst.

I denne Kirke vil tilsyneladende en Periode i dansk Bygningskunst have naaet sit Højdepunkt.

Først nu i Klints Kirkeprojekter er Mesterskabet naaet i middelalderlig Stil, i kirkelig Bygningskunst.

Man mærker i dette Projekt hele Bevægelsen ud fra de store franske Katedraler, gennem de nordtyske og danske Murstenskirker ned til Stilens allerringeste, men primitivt skønne danske Landsbykirke. Det, der i den blev tilbage fra den store Gotik, disse simple Motiver i Taarnform og Blændingsinddelinger, er i Klints Kirkeprojekter atter udviklet til større Helheder og udfolder sig her i Grundtvigskirken som en mægtig gotisk Komposition i Domkirkestil.

Denne Mindekirke vil, naar den rejses, blive et betydeligt Værk i dansk Bygningskunst. *Den* er akademisk i god Forstand, den er som en god, gammel Salme, simpel, bred og værdig, men den har tillige en Strenghed, en arkitektonisk Konsekvens, der er inspirerende moderne.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Netop saa grundmuret paa Overleveringer i dansk Kunst som Klints Grundtvigs Kirke er, burde et Mindesmærke for Grundtvig være, og det er netop derfor rigtigt at opføre det i Stil med vore gamle Kirker, thi kun i og i Forbindelse med danske Kirkebygninger rækker Overleveringer i dansk Kunst tilbage gennem Middelalderen til vort Folks tidligste Historie. — Men Klints Grundtvig-Monument er ikke blot en fortrinlig Komposition over Motiver fra danske middelalderlige Landsbykirker i sjællandsk Dialekt, men trods det stærkt traditionsbundne, saa mærkeligt nyt og personligt i Anvendelse af Motiverne. Det er en Fornyelse af danske kirkelige Traditioner og det vil, om det gennemføres, rimeligvis faa stor Betydning for fremtidigt dansk Kirkebyggeri.

Gotikens rige Variation, dens stærkt følte Udformning og Gennemdyrkning af Enkelthederne er her forenet med Baroktidens og den nyeste Tids mere bevidste og mere personlige Stræben efter Helhed og Monumentalitet.

Klints faste smukke Kirkeplan hviler helt paa Overleveringen, men ny og genial er Udformningen af det tredelte Taarn i sin klare Overensstemmelse med den tredelte Kirke. — Ligesom i

Kirkerummet er Helheden i Taarnet bevaret trods Tredelingen, ja vel netop derved forstærket.

Hvor stærkt dette Projekt end er inspireret af Opgaven, saa skyldes det ikke blot et genialt Fund, men det skyldes tillige mange Aars inderlige Fordybelse, ja, begejstrede Forelskelse i vore gamle danske Kirkebygninger. Klints tidligere Arbejder er bleven Forarbejder for dette Projekt, dette gælder baade Kirken i Vodskov og den nu paabegyndte Kirke paa Nørrebro, men det gælder især de to fortrinlige (desværre ikke antagne) Projekter til Kirker i Skovshoved og Aarhus, der vakte saa stor Interesse mellem Fagfolk. — —

Men Grundtvig-Monumentet overgaar sine Forgængere. Det betyder en stor personlig Sejr, og det vil, om det gennemføres, blive en Sejr for dansk Arkitektur.

Dette prægtige, brede, enestaaende rige danske Kirketaarn er det rette Grundtvig-Monument, det er et Mindesmærke i Skjalm Hvide-Sønnernes Aand".

Ivar Bentsen.

KIRKENS BYGMESTER

I 1877 blev P. V. Jensen Klint i sit 24de Aar polyteknisk Kandidat — Bygningsingeniør. Han havde vel altid med Lyst og Iver tegnet, og det baade Mennesker, Natur og Bygninger, især var han tidlig begejstret for den gamle Herregaard „Borreby" nær hans Hjemstavn; men i hans unge Dage laa maaske dog Matematikens stringente Skønhed ham nærmest, saa nær, at om han havde været Student, var den vistnok blevet hans Hovedstudium.

Det kneb imidlertid med at faa praktisk Brug for den fine Examen; han tog da til Askov Højskole et Par Maaneder, og siden vandrede han op gennem Jylland og havnede ved Hedeselskabet, hvor han i Sommermaanederne blev beskæftiget med Engvandingsarbejder. Om Efteraaret tog han til København igen og blev Lærer i Matematik paa Orlogsværftet og teknisk Skole, en Vinter paa Falkenstjernes Højskole.

Dog nu begyndte det for Alvor at krible i hans Fingre efter Blyant og Pensel.

Han besluttede sig da til atter at gaa i Skole og denne Gang paa Kunstakademiets Malerskole.

Samtidig malede han med stor Begejstring i Danmarks skønneste Skov, og udstillede i 1888 paa Industri- og Kunstudstillingen i København baade et Værksteds Billede med mange Figurer og et stort Landskab fra Dyrehaven. „O sancta simplicitas" skrev han paa det.

En halv Snes Aar kunde han takket være sin dygtige og nøjsomme Hustru holde Stillingen som Lærer og Kunstner, men nu maatte han søge Arbejde som Ingeniør. I Somren 1890 finder vi ham da som Tilsynsførende ved Høfdebygningen paa Harboøretangen.

Der blev dog ogsaa der nu og da Tid til at male lidt, og sad han alene i Ingeniørbarakken i timevis, kunde det hænde, at han trak hele Munderingen af og gav sig til at modellere efter sit eget Spejlbillede. Det blev „en begejstret Mand", han fremstillede. Bjørnsons Sang „Dagen er oppe, Glæden er tændt" lød i hans Øre.

Men Stillingen derovre var kun et Vikariat, og snart maatte han tilbage til Hovedstaden igen og fik Ansættelse hos Kommunens Stadsingeniør. Han projekterede og førte Tilsyn med Ingeniørarbejderne i de ny Kommuneskoler. Af og til syntes han nok, at det var en ringe Bestilling kun at bygge *„Rendestene og Skorstene"**), mens Arkitekterne byggede alle de andre Stene, og en skønne Dag, da en god Ven skulde have bygget sig et Landhus, gjorde han Tegningen dertil. Den vandt Bifald baade hos Bygherren og hos en Artikekt, der var tilkaldt, om det skulde mislykkes for Ingeniøren; ja Arkitekten var endog frisindet nok til at foretrække Klints Forslag for sit eget.

Dermed var Skridtet gjort, det første. Det var i 1896.

Jeg maa dog ikke glemme, at Klint i nogen Tid havde moret sig med at lave Lerkrukker, begejstret af Brdr. Skovgaards Arbejder, og at dette efterhaanden førte ham ind paa andre kunstindustrielle Opgaver, navnlig Møbeltegning, hvilket i flere Aar blev hans væsentligste kunstneriske Virksomhed. Han blev Formand i det nystiftede Selskab for dekorativ Kunst og Lærer ved Skolen for Boghaandværk.

Selv om Skridtet mod Arkitekturen allerede var gjort i 1896, var det dog først i 1898, da han fik til Opgave at bygge N. H. Rasmussens Gymnastikhus, at han fik Mod til at dyrke Arkitekturen helt paa egen Haand. Dette Hus gjorde ham bekendt som

---

*) Spildevandsledninger og Varmeværker.

Arkitekt; han blev optaget i de Faglærdes Lav, og en lille Kreds af unge Arkitekter sluttede sig om ham.

Han fik nu efterhaanden andre Huse at bygge, en Bank i Frederikshavn, en Godsforvalterbolig paa Falster, af Godsejeren bestemt til at blive den mærkeligste i Landet, Villaer paa Strandvejen; men da en Ven og Fagfælle i 1905 bad ham overtage en Kirkebygning i Vodskov ved Nørre Sundby, kom han til den Opgave, der længe havde staaet for ham som Bygningskunstens ypperste.

Det blev en stor Landsbykirke i den gamle Kirkestil, hvis Bredde og enfoldige Kraft han elskede. Han havde ofte sørget over de mange spidsnæsede røde Kirker, som groede op rundt om, og han tog sin Opgave med stor Begejstring.

En vanskelig Bygherre fik han, men offervillig overfor selve Kirkehuset, og saa interesseret, at han helst vilde gøre det Hele selv — men det vilde Klint ogsaa —. Et afgørende Brud blev dog omsider helet, og Kirken nogenlunde fuldført efter Klints Tegning.

I 1906 foranstaltede de unge Arkitekter en samlet Udstilling af hans Arbejder i Kunstindustrimusæet. Der var baade Malerier og Skulpturer, dekorative Arbejder og Møbler, især Skabe, — Arkitekturtegninger og Taarne — Dronning Margrethe Taarnet. — Skabene lignede maaske ogsaa Taarne.

En ung Journalist, forlængst henfaren, skrev i en lille Middagsavis, at Fællesmærket for alle disse Ting var „den store Linie" „O sancta simplicitas".

I en halv Snes Aar 1901—11 havde Klint ved en Række Artikler i Fagblade søgt at komme det almindelige Byggeri og dermed Haandværkets Bygmestre til Hjælp i deres Uddannelse paa de tekniske Skoler, saa de kunde lære at bygge skønsomt, lære at opdyrke Skønheden i de simple Huse, saaledes som Bygmestrene har kunnet det i gamle Dage.

Denne Bestræbelse fjernede ham fra Akademikernes Kreds, hvor man mente, at disse og de alene skulde tegne Husene og Haandværkerne kun bygge efter deres Tegninger.

En samlet Artikelrække udkom i 1911 under Navnet „Bygmesterskolen", og med den vandt Klint sin Sejr. „Bygningskulturen" blev indført paa de tekniske Skoler og lidt senere stiftedes Landsforeningen „Bedre Byggeskik".

Der kom nu en Række Aar, hvor Klint konkurrerede, som det hedder i Arkitektsproget. Han havde aldrig kunnet ernære sig

som Arkitekt, men støttede sig stadig til Lærervirksomhed; han naaede dog aldrig den fødte Lærers Sindelag. Nu mente han da helt at ville frigøre sig.

Han tegnede det ene store Projekt efter det andet, alle i den personlige Stil, som efterhaanden var blevet hans.

Det var ved Konkurrencerne ikke muligt at undgaa at bemærke dem — men det viste sig alligevel muligt at undgaa dem, og de allerfleste blev kun Papirprospekter, Luftkasteller, selv om de syntes nok saa rodfæstede i den danske Jord. Især smertede det ham, at Forslagene til Kirker i Skovshoved og Aarhus blev vragede, og da navnlig den sidste, og det endog meget imod Kirkeministeriets Ønske.

Grundtvigs Kirke blev allerede født i Fantasien og paa Papiret 1 Maaned efter at Aarhuskirken „Tveje Aars" var forkastet. „Jeg tænkte den Gang", siger Klint, „at nu var der næppe meget Haab for at se mine Kirker blive til Virkelighed, og at jeg derfor lige saa godt kunde slaa et stort Brød op som et lille", saa tegnede han sin største Kirke.

Og saa skete det vidunderlige, at denne store Kirke samme Aar blev antaget som Mindekirke for Grundtvig.

Men nogle af de smaa Brød naaede ogsaa at blive bagte. Annas Kirke i Bjelkes Allé tegnede han for Kirkefondet, om end kun en Fløj af den endnu er færdig bygget, og en lille Kirke blev bygget i Gjedser, den første Kirke i den hvidgule Sten, som Klint efterhaanden foretrækker for alle andre Mursten.

Men nu kom ogsaa Oprejsningen for „Tveje Aars". I 1916 blev Kirken med det tvedelte Taarn antaget til Opførelse for Sct. Hans Landsogn ved Odense — trods megen Modstand — ved en ung Odensearkitekts begejstrede Agitation i Beundring for Klints Arbejde. „Sct. Hans Tveje" er at betragte som et Forarbejde til Grundtvigs Kirke.

Den samme begejstrede Arkitekt skaffede ham senere det store Hus for K. F. U. M. i Odense.

Endnu en Gang løb Arkitekt Klint Stormløb forgæves med et nyt Kirkeforslag til Aarhus, en i høj Grad forenklet og formindsket Grundtvigs Kirke. Dette Forslag venter endnu paa sin begejstrede Forkynder.

Men ellers har han nu i sit 72de Aar nok at gøre med Grundtvigs Kirke og den lille By der omkring.

Maaske havde det været bedre, om Alt dette var kommen til Udførelse lidt før. Grundtvigs Kirke har allerede fyldt sine 10 Aar

men den er bleven bedre med Aarene, sikrere i Udformningen. Klint trøster sig med, som han siger, „at Arkitekturen er en Gammelmands Kunst", og Gammelmandskunsten har paa de sidste Dage faaet den fineste Anerkendelse, Kunstakademiet kan give, C. F. Hansens Medaille. Vi haaber da, Arkitekt Jensen Klint maa leve endnu Aar og Dag med og for sit store Bygværk.

Jacob Marstrand.

BISPEBJERG

Der var en lang Vej inden Grundtvigs Kirke standsede paa Bispebjerg og fandt sig til Rette der, oprindelig efter et Forslag udgaaet fra Kjøbenhavns Stadsingeniør, senere ændret i Samarbejde med Kirkens Arkitekt. Grunden blev skænket af Kjøbenhavns Kommune 3820 $m^2 = 9700$ Kvadratalen, og Kirkens Fod staar nu 50 Alen over Øresund.

Den danske Landsbykirke, som er Moder til Grundtvigs Mindekirke, har sin naturlige Plads paa en Højde, hvorfra man ser vidt ud. Saadan er Pladsen paa Bispebjerg, langt ind i Skaane og over det meste af Nordsjælland vil den syne, den vil raabe til Domkirkerne i Lund og Roskilde, og istedetfor kunstigt at indflikke Kirken i en gammel Bydel med høje Huse eller en Voldbastion, hvor der ingen naturlige Krav er til en Kirke, former den ny Bebyggelse sig naturligt ved Kirkens Fod, kan afstemmes efter denne, og Kirkens Bygmester kan, som det er Meningen, gøre sin Indflydelse gældende i det hele Anlæg. Uden om dette, ned mod Hospitalet i Øst og mod Søborg i Nord, voxer et Villakvarter frem, og den hele By paa Bjerget bliver da saa stor, at den naturligt vil kræve en Kirke, selv om Grundtvigs Kirke langt overstiger dens Krav, og har Bud langt længere ud.

Men det, der er det Væsentlige, bliver, at *Grundtvigs Mindekirke* endelig har fundet sin monumentale Plads paa det højeste Sted efter gammel Skik med Taarn i Vest, Koret i Øst, og er med til selv at forme sine Omgivelser, sin By, ligesom Kirker og Klostre var det i gamle Dage, Højskoler i Nutiden.

Lige for Tiden gælder det da om at overvinde Afstanden fra den indre By, ad Aare bliver den betydelig mindre, som alle Afstande bliver det i store Byer; men allerede nu gaar to Sporvogne derud. Den ene ad Frederiksborgvejen helt ud til Søborg,

og den anden ad Tagensvej for Tiden kun til Hospitalet. Afstanden fra Raadhusplads eller Kongens Nytorv er en halv Time.

En tredie stor Færdselsaare anlægges for Tiden fra Hellerup over Emdrup, Bispebjerg, Utterslev til Vanløse. Saaledes som det er Meningen, vil Bispebjerg da blive en stor Færdselsknude, og man bygger jo ikke blot Kirker for idag men for tusinde Aar.

En Mand, der forstaar sig paa den Slags Ting, sagde: „Om en Menneskealder vil alle tro, at hele Bispebjerget er kaldt efter Grundtvig".

Men ellers hører *Bispebjerg* til det Jordegods, Kong Valdemar skænkede Biskop Absalon, og dermed Roskilde Bispestol, hvorfra det atter ved Reformationen overgik til Kronen og senere til Kongens Kjøbenhavn.

Hvorfor nu netop Bispenavnet er blevet fæstet til Bjerget fremfor til andre Dele af det store Gods var det vel værd at faa oplyst; men i hvert Fald bliver Mindet om de tvende Stormænd, begge baade Kirkens og Folkets Mænd, nogle vil kalde dem vore to største, knyttet til *Bispebjerg*. Grundtvig regnede sig jo selv ligesom sin store Forgænger til Hvidernes Æt.

Paa denne Bakke vil Kirken komme til at beherske sine Omgivelser, og disse vil kun tjene til at fremhæve Monumentet, saadan som det smaa og daglige fremhæver det store og usædvanlige. Lykkes det hele Anlæg, vil der fremkomme en monumental og architektonisk Helhed som intet andet Sted i Landet, og som man vel tør vove at ofre andre Hensyn paa, selv om disse kunde have deres Berettigelse.

P. V. Jensen Klint.

MINDEDAGE I GRUNDTVIGS LIV
KIRKENS GENMÆLE

Den 2. Februar 1821 blev Grundtvig uden Ansøgning udnævnt til Sognepræst i Præstø og Skibbinge. Hans Hu stod imidlertid til en Præstegerning i Hovedstaden, og 6. November 1822 blev han kaldet til resid. Kapellan ved Vor Frelsers Kirke paa Kristianshavn, og 1. Søndag i Advent blev han indsat. Fra nu af blev Hovedstaden hans Hjem i 50 Aar.

Med „Kirkens Genmæle" begynder Danmarks Kirkehistorie eller den ejendommelige Indsats fra Danmark i Kirkens Historie.

Dette Stridsskrift udkom 1825, og om dette Skrift grupperer sig en Række Mindedata i Grundtvigs Liv og Gerning.

Ved Advent 1823 svandt hans Mathedsfølelse og Mismod overfor Tidens Vantro: „Natten er forgangen, og Dagen er kommen nær". Denne hans aandelige Oplevelse ved Kirkeaarets Begyndelse gav sig Udslag i et mægtigt Frembrud af hans digteriske Kraft.

Fra 1824 stammer Digtet „De levendes Land", hvoraf senere Kirkesalmen „O, Kristelighed" er fremgaaet.

Men det mægtigste Vidnesbyrd om hans Aands Dybde og Skjaldskabs Kraft er dog først og fremmest det mægtige Rim: „Nyaarsmorgen". Det indeholder en Række storladne Syner med et dybt beaandet Tilbageblik paa Forfatterens eget Liv og et derud af født profetisk Fremblik paa vort Folks Udvikling. Nyaarsmorgen udkom paa hans eget Forlag, og Fortalen er underskrevet 12. August 1824. Bogen kostede 4 Skilling, men der var næppe en Snes Mennesker, som i de Dage ofrede 4 Skilling paa dette Storværk i dansk Digtning. H. Begtrup har genudgivet Nyaarsmorgen med en lige saa fortrinlig som nødvendig Fortolkning af dette dunkle Rim.

Grundtvigs aandelige Oplevelse viste sig ogsaa i en indgaaende Fordybelse i Kirkens Historie, navnlig i Kirkefaderen Irenæus' Værker. Studiet af disse Skrifter førte Grundtvig frem mod den Opdagelse, der blev hans kirkelige Bedrift og det bærende Midtpunkt i hele hans Livssyn.

Ogsaa fra hans sognekirkelige Præstegerning kom der Tilskyndelser i samme Retning. Han maatte Gang paa Gang overveje Spørgsmaalet om den sande Kristendom og Kristendommens Sandhed og om den jævne, ulærde Kristnes Stilling over for de skiftende Strømninger i de lærdes Lag.

Ud fra saadanne Synspunkter gør han da i Juli Maaned sin mageløse Opdagelse af Menigheden som en historisk Realitet, der er Bærer og Hævder af den sande Kristendom. Dette Nysyn lader han komme frem i den Prædiken, han holdt i Vor Frelsers Kirke 31. Juli 1825.

Kirkens Genmæle er det litterære Udtryk for dette kirkelige Nysyn, vundet under et dybt bevæget Menneskehjærtes aandelige Kamp for Klarhed over Kristendommens Væsen. Nysynet er Aandens Værk, men dets historiske Forudsætning var: det profetiske Skjaldskab, det kirkehistoriske Studium og den praktiske Præstegerning.

Anledningen til, at Kirkens Genmæle udkom, var H. N. Clausens tykke Bog om Katholicismens og Protestantismens Kirkeforfatning, Lære og Ritus. Grundtvig fik dette Værk i Hænde 20. August, og allerede 26. August — Irenæi Dag — kunde han sætte sit Navn under Fortalen til Kirkens Genmæle.

I Modsætning til Nyaarsmorgen blev Kirkens Genmæle revet bort, og nye Oplag maatte trykkes. Professor Clausen anlagde Proces og fik ogsaa Grundtvig dømt til at betale en Bøde. Værre var det, at Grundtvig i Maj 1826 nedlagde sit Præsteembede, inden man Pinsedag skulde fejre den danske Kirkes Tusindaarsfest, ved hvilken Lejlighed han ikke kunde faa Lov til at lade synge i Vor Frelsers Kirke „Den signede Dag med Fryd vi ser" og „Tusind Aar stod Kristi Kirke", 2 Salmer, han havde ladet trykke til Tusindaarsmindefesten for Angars Komme til Norden.

Maatte Mindet om det Storværk, som for 100 Aar siden blev begyndt i den danske Kirke, og Taknemmeligheden over, at det fik Lov til frit at vokse sin Vækst til Folkegavn først i Danmark, hjælpe os til i Frihed og med Glæde at være med til paa Bispebjerg at rejse den kæmpemæssige Taarnkirke, som mere end noget andet Bygværk kan vidne, at Grundtvig var „en Kæmpe i al sin Færd".

Hans Kring.

GRUNDSTENSNEDLÆGGELSE

DEN 8. SEPTEMBER 1921

Det sker undertiden, at Indtrykket af en smuk Bygning er saa stort og dybt, at man maa have Tid til at fornemme det helt og klare det for sig selv. Da Goethe som ungt Menneske kom til Strassbourg og gik hen for at se Domkirken, greb Synet ham mægtigt, skønt Tidens Smagsdommere havde prædiket for ham, at dens Stil var uædel; men der skulde Maaneders Fordybelse og Studium til, før han helt forstod dens forunderlige Skønhed og fornam dens Tale til Sans og Sind. — Da han adskillige Aar efter i Syditalien saa det gamle græske Poseidonstempel ved Pæstum, følte han straks kun Forfærdelse, saa sære var disse tykke doriske Søjler, disse tunge, strænge Linjer; men han tog sig sammen og bøjede lærvilligt sit Sind hen til denne Bygnings mærkelige Forkyndelse og følte sig rig derved.

Nu ser jeg ganske vist for mig et lille, lidt satirisk Smil paa Arkitekt Klints Ansigt, naar jeg i denne Sammenhæng nævner Grundtvigs Mindekirke. Men alligevel, den er det da ogsaa nok værd at fordybe sig i. Og selv den, der straks ved at se Afbildningen og Tegningerne har følt Glæde over den, skal nok komme til at fornemme, at dens Tale til Sind og Sans er rig og dyb. Man vil atter og atter gaa til den og sige: den er endnu skønnere end jeg fra først af forstod, ikke alene ved mangfoldige Enkeltheder, men især ved sin Helheds Mening. Dette gælder allerede Tegningerne, men i mangedoblet Grad vil det ses, efterhaanden som den rejser sig i sin Vælde.

For det vil jo nok være dens første Indtryk: dens Vælde.

Der var en Gang en vittig Amerikaner, som sagde, at de højeste Træer i Kalifornien var saa høje, at der skulde to eller tre Mennesker til for at se helt op til Toppen; een kunde ikke naa det, men hvor han slap, maatte en anden tage fat.

Jeg vilde sige om denne Kirke: der skal egentlig mange til for at se dens Storhed og Rigdom helt. Ganske vist, en enkelt kan saa udmærket opleve at gribes af den. Men jeg tror, at da vi, adskillige Hundrede Mennesker, var samlede den 8. September 1921 for at lægge Grundstenen og naturligvis alle hver for sig havde Kirkens Billede i Hovedet, da hjalp dette Fællesskab til, saa vi endnu bedre forstod, at her skulde rejses et Storværk. Naturligvis, Virkeligheden hjalp godt med. Vi saa jo Hjørnerne af det mægtige Taarn, og vi anede ved Hjælp af de plantede Dannebrogsflag hele Kirkens Omrids.

Endnu tydeligere vil dette mærkes nu, da Taarnet har rejst sig anseligt; endnu mere, naar det bliver færdigt, og dets Rum, der i sig selv vil være som en Kirke, fyldes af Mennesker. Allermest, naar hele Kirken en Gang staar færdig og tætte Skarer fylder den med Lovsang til Gud.

Og saa er der et andet Indtryk, som gaar sammen med Indtrykket af Vælde. Denne Kirke er venlig, den er mildt samlende. De to Indtryk, Vælde og Venlighed, gaar ellers tit stik imod hinanden og udelukker hinanden. I denne Kirke er der fundet en mærkelig Forening af dem. Denne Vælde er ikke forfærdende og knugende. Den minder om det kendte, det danske, det hyggelige, men enhver Bismag af det snævre og indelukkede er borte.

Dagen, da Grundstenen blev lagt, passede egentlig ogsaa godt til dette Indtryk. Der mødtes vi, en stor Flok Mennesker; alle

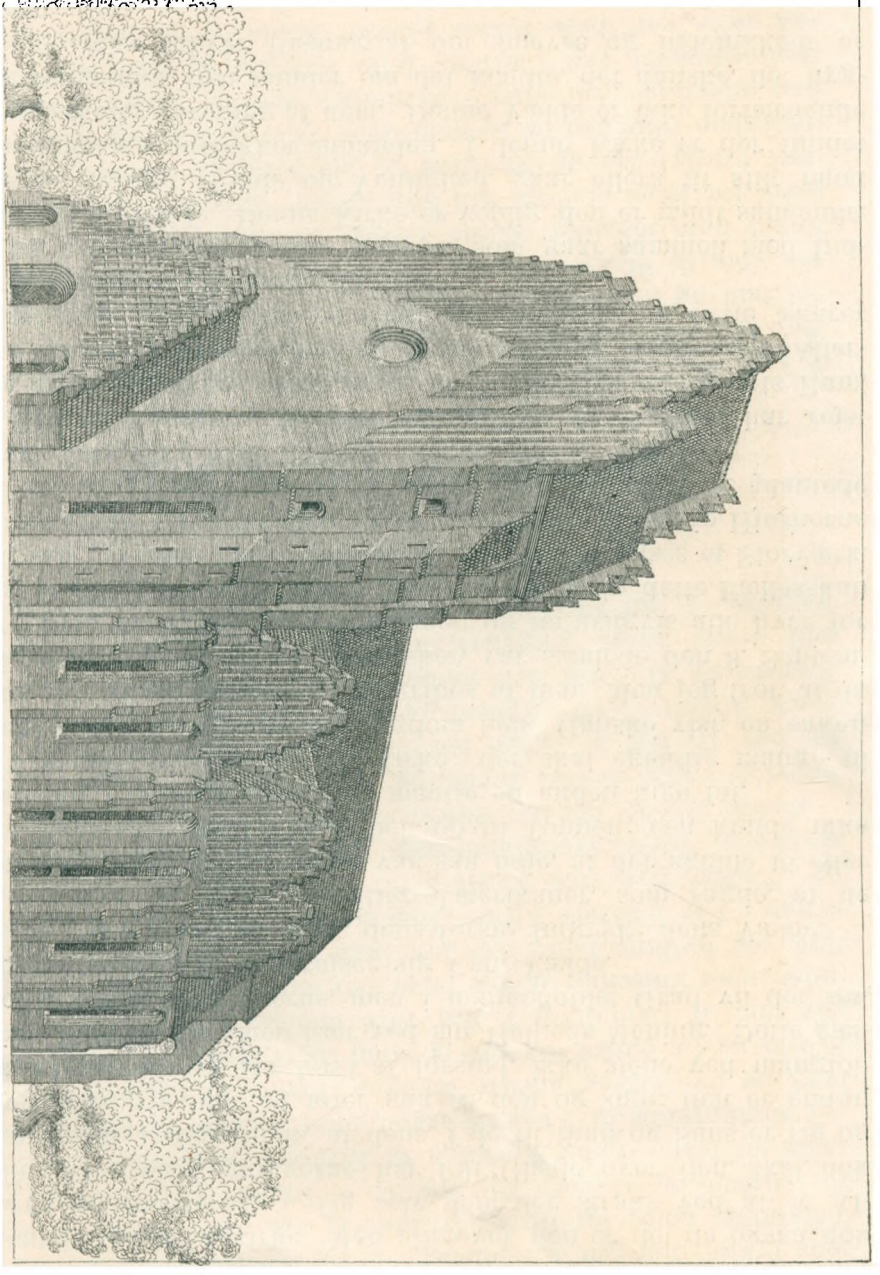

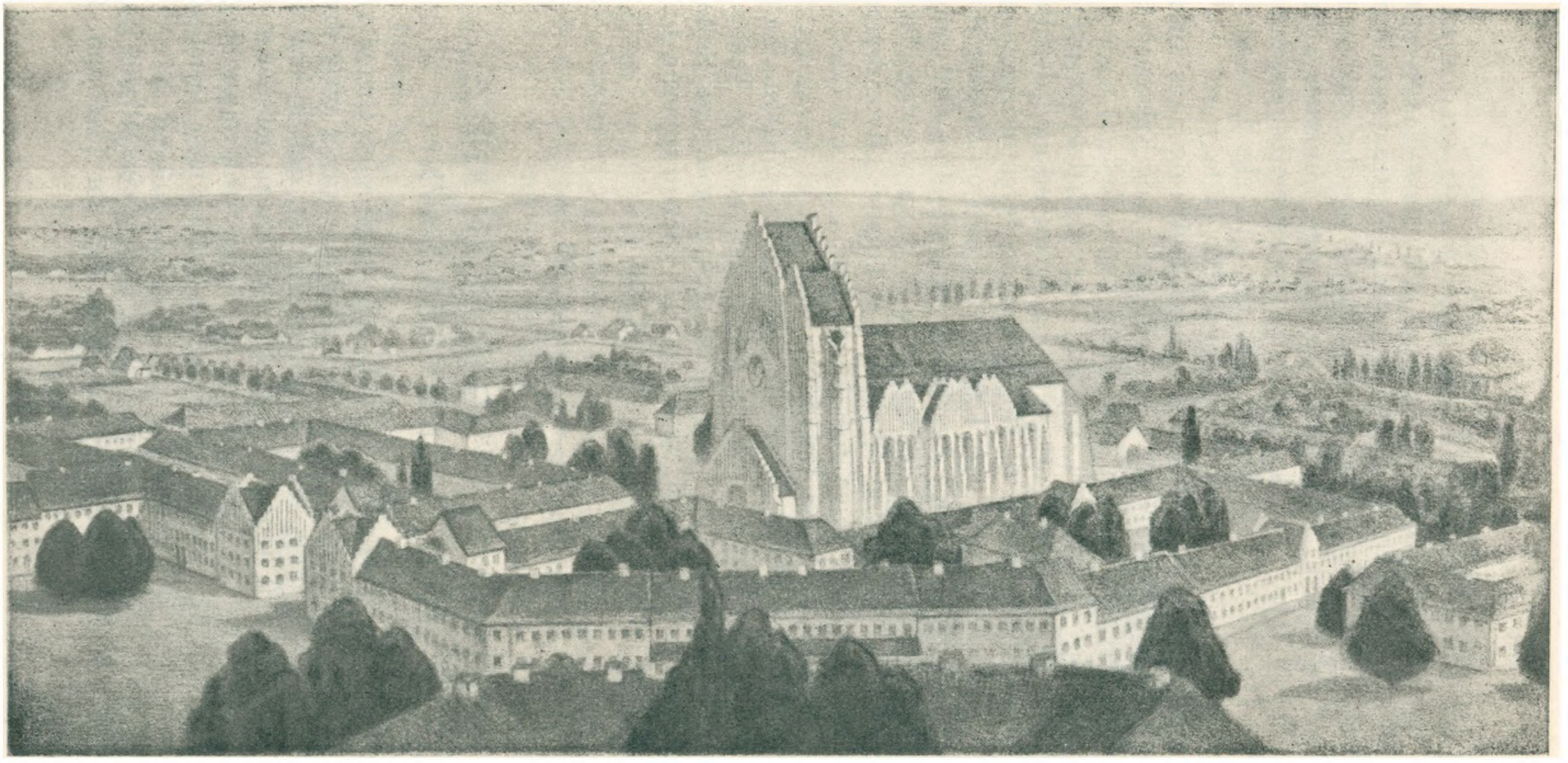

opdagede mange fælles Bekendte. Man saa sig om, ind til den store By, hvis Tage og Taarne laa i mild varm Taage, og milevidt ud over det skønne skiftende Land. En straalende Septemberhimmel med sommerligt mindende Sol og dog med Anelser om Høst og Frugt. Man maatte tænke paa Linjerne: „Nu falmer Skoven trindt om Land, og Fuglestemmen daler" og føje til „For Høsten her og Høsten hist vor Gud ske Lov og Ære, som ved vor Herre Jesus Krist vor Fader vilde være!"

Og saa mindes man Grundtvig, hans Vælde og hans Mildhed, begge Dele strømmende ud i hans Kristentro og Kristensyn; der fik de jo deres Fylde, der kom de til deres Ret.

Og saa blev der sunget og talt. Jeg veed, det var gribende at se ud over den store Forsamling og videre ud mod den fjærne Synskreds, at se tilbage til store Dage og deres uforglemmelige Gaver, at se frem mod nye Tider med Haab og Trøst i Sindet. Jeg mindes Helge Rodes mærkelige og ærbødige Ord om den store Kirke og den store Digter. Men et Savn var der. Thomas Bredsdorff var hindret af Sygdom i at komme. Hvor det havde været godt at høre hans Røst klinge her!

Men Dagens egentlige Betydning var dog, at den var en Begyndelse. Saa kommer Fortsættelsen og Fuldendelsen. Fortsættelsen er godt i Gang. Gaa ud og se det mægtige Taarn, der hæver sig. Kig ind i det Høje Rum med de mægtige Søjler og Buer. Glem ikke at gaa op ad en af Taarntrapperne til den store Udsigt over Staden, Landet og Sundet.

Carl Koch.

HVORFOR BYGGER VI EN KIRKE MED GRUNDTVIGS NAVN?

HER er ikke Tale om, hvorvidt man skal rejse Grundtvig et synligt Minde eller ikke. Den Ting har været ivrig drøftet, og der er i vort Folk delte Meninger derom. Heller ikke er her Tale om, hvorvidt Jensen Klints Mindekirke er det bedste synlige Minde, naar et saadant nu en Gang skal rejses; jeg for min Del kan ikke tænke mig noget skønnere; men ogsaa derom er Meningerne jo forskellige.

Men her er Tale om, hvorfor vi til Grundtvigs Minde bygger en *Kirke*. Svaret synes mig at ligge lige for Haanden: fordi

næppe nogen dansk har elsket Kirken højere end Grundtvig, og ingen har sørget om den som han.

Ingen vil hertil kunne indvende: det er ikke Kirkebygningen, men Menigheden, Grundtvig har elsket saa højt og sunget saa skønt om. Thi i den Salme om Kirken, som sikkert er bedst kendt i vort Folk: „Kirken den er et gammelt Hus", i hvilken Grundtvig minder om det gamle Ord, at Herren ikke bor i Huse, som bygges af Hænder, og betoner, at de, som under Kors med ærlig Hu forener Troen og Daaben, er Guds Hus og Kirke, synger han jo — jeg kunde fristes til at sige: i de ømmeste Ord om *Kirkehusene.* Jeg behøver ikke at anføre, men blot minde om de 2 dejlige Vers, der handler om Husene med Kirkenavn, som er bygte til Frelserens Ære, og som er blevne os som Hjemmet saa kære, og hvor Døbefond og Alter minder os om lykkelige Stunder med Hvile i Herrens Favn.

Ja, naturligvis, vil nogle vel sige, er vi enige om, at Grundtvig ogsaa i den Betydning var en *Kirkemand,* at han værdsatte højt de gamle Kirkehuse, i hvilke Menigheden forsamles paa Herrens Dag, den Dag, som Herren gjorde, og paa hvilken „Guds Aand ta'r helst til Orde". Han værdsatte dem netop saa højt, fordi de var byggede til Frelserens Ære, og fordi Menigheden levede sit Liv dèr. Men et Kirkehus, der ikke bygges, fordi der er en Menighed, der skal leve sit Liv i det, men fordi det skal tjene til Minde om en Aandens Stormand, er ikke et Minde, der er Grundtvig værdigt. Ja, saadan siger nogle.

Jeg underkender ikke Betydningen af saadanne Overvejelser. Og hvis Forholdet var saaledes, at der skulde bygges en Kirke, i hvilken der ikke var Mulighed for et Menighedsliv, en Kirke, der blot skulde være et Symbol, vilde ogsaa jeg, hvor skøn Kirken end ellers blev, hvor rig dens Symbolik, bøje mig for disse Overvejelser og protestere mod at bygge en „død" Kirke. Men nu er Forholdet jo saaledes, at der paa det Sted, hvor Kirken bliver bygget, i høj Grad er Trang til en Kirke, og at Taarnet straks efter Fuldførelsen kan blive en „levende" Kirke. Og naar hele Kirken omsider er fuldført, vil der under dens Skygge leve Mennesker nok, der kan gøre den levende.

Naar Kirken da staar der saaledes, at der leves i den et Liv af Guds Naade og til Guds Ære, vil den paa en egen gribende Maade tale til alle, der kan forstaa dens Tale, om den danske Mand, der fik Kraften og Modet til hele sit mægtige Virke, det, som har haft og vil faa umaadelig Betydning for det danske

Folk, *i Kirken.* Og den til Domkirke voksede Landsbykirke vil ikke blot minde om den Folkets Søn, der med sine Rødder dybt i den danske Muld blev til en Aandens Stormand, men *som Kirke* vil den sige til sene Slægter: vel er jeg bygget til Grundtvigs Minde, dog ikke til hans, men til *Frelserens Ære.*

H. Fonnesbech-Wulff.

HVAD BETYDNING HAR DET FOR DEN ENKELTE AT VÆRE MED TIL AT REJSE GRUNDTVIGS MINDEKIRKE?

SELVFØLGELIG har det Betydning, at man er med til at hædre Mindet om den Mand, der ikke blot har haft den største aandelige Indflydelse paa vort Folk; men hvis Gerning indirekte ogsaa har haft en umaadelig Værdi for vort Lands materielle Udvikling. Men at faa sagt Tak paa ret Maade, gør først en Gave rigtig værdifuld. Og man vil til enhver Tid vinde ved at fordybe sig i og sige Tak for, hvad Gud har givet os i Grundtvig.

Men ogsaa paa anden Vis er det godt at være med i dette Kirkebygningsarbejde. Lad os tænke paa, hvad kristne Mennesker i vore Dage skylder vore gamle Kirkebygninger. Betages vi ikke af en dyb Ærbødighed, naar vi staar overfor een af disse ærværdige Bygninger, der har staaet sine 800 Aar eller mer? Kan vi da undlade at sende en venlig Tanke og Tak til disse navnløse gamle Kirkebyggere, ikke blot fordi de har skænket os et ædelt Kirkerum, men nok saa meget vel fordi de derved har givet os et synlig Vidnesbyrd, om hvad der levede i dem.

Man har sagt, at i vor Tid bygger man ikke Kirker for tusind Aar. Og sandt er det, at det meste af vort Kirkebyggeri er præget af at tilfredsstille Øjeblikkets Behov.

Men med Grundtvigs Mindekirke forholder det sig paa anden Vis. Her bygges virkelig en Kirke, som udmærker sig ikke blot ved en storladen og ædel Form, men ogsaa derved, at den efter al menneskelig Beregning kan staa i tusind Aar. Derfor vil den ogsaa gennem lange Tider blive et Vidnesbyrd om, hvad der alligevel fremfor meget andet lever i vore Sind. Og Traade vil der være knyttede mellem os, naar vi er gemte og glemte, og en fjern Fremtids Slægt, som til den Tid sender os en venlig Tanke og Tak, fordi vi rejste dette Vidnesbyrd i Sten.

Men samtidig fører vi frem Mindet om ham, hvis Syner skal rande Nord-Folkets Udsigt i tusind Aar.

Ingen burde nægte sig selv den Glæde at være med til Rejsningen af dette Værk.

Th. Halse.

KIRKENS STØRRELSE

Til Sammenligning med de andre store danske Kirker anføres følgende:

Roskilde Domkirkes Indre er godt	125	Alen	lang,	38	Alen	bred.
Aarhus Domkirke ligeledes	125	—	—	38	—	—
Frue Kirke i Kjøbenhavn	91	—	—	38	—	—
I denne Kirke findes mange Pulpiturer.						
Sct. Knuds Kirke i Odense	95	—	—	33½	—	—
Grundtvigs Kirkes Indre maaler..	103	—	—	33½	—	—

Altsaa noget mindre end de største af de gamle Kirker. Om alle disse gælder det dog, at en større Part af Rummet og dermed af dets Siddepladser indtages af Koret, i Roskilde Domkirke er saaledes Koret med Koromgangen næsten lige saa stort som Kirkeskibet.

Der bliver 1000 faste Siddepladser paa Kirkeskibets Gulv foruden 150 paa Pulpiturer, 400 Siddepladser i Forsamlingssalen under Kirken, Krypten.

Taarnet, der foreløbig indrettes som Kirke, maaler indvendig 19 Alen efter Længden, $33^1/_2$ Bredde, det faar 200 faste Siddepladser.

Taarnkirken vil forhaabentlig være færdig til Brug i Efteraaret 1926. Hvis Arbejdet da kan fortsættes, med samme Arbejdsstyrke som hidtil, kan hele Kirken med Krypt og Kor være færdigbygget 10 Aar derefter i 1936.

P. V. Jensen Klint.

I OPRAABET AF JULI 1916 TIL „DET DANSKE FOLK"

skrev Professor Vilh. Andersen og Maleren N. V. Dorph:

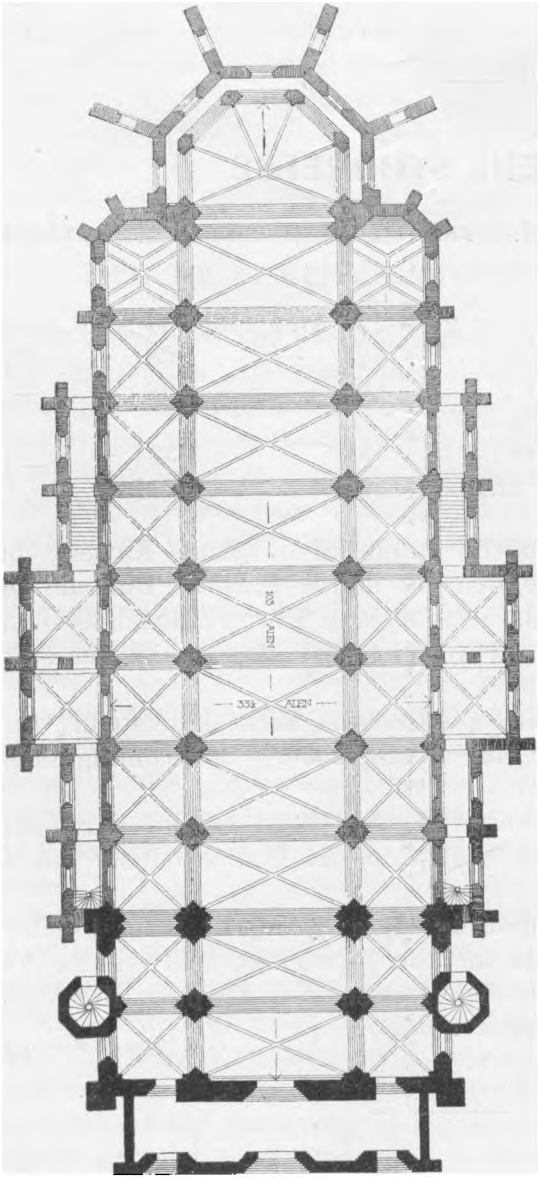

— I sig selv er Klints Kirkebygning et mærkeligt Vidnesbyrd om dansk Aands Livskraft i vor Tid og vor Kunst. I ædel Simpelhed minder den om Landsbykirken, som alle danske kender og elsker, vort ældste og skønneste Bygværk. Den er i Slægt med selve Grundtvigs Digtning og Salmeværk, thi ogsaa den har øst sin Kraft af Fortids Minder og skænket det gamle nyt Liv ved sand Kunst og i et ægte dansk og kærnefuldt Sprog.

Kunde det lykkes i denne vanskelige og farlige Tid at rejse dette Mindesmærke ved frivillige Bidrag fra alle Sider, vil det staa gennem Tiderne som et talende Vidne om den nationale Enhedsfølelse af vort i Partier og Retninger delte Folk — om vor i Farer øgede fælles Kærlighed til den Danskhed, som Grundtvig har givet det mægtigste Udtryk, og som uden Hensyn til Tidens Bevægelser og Øjeblikkets Kaar er det bærende Grundlag for vor Kultur.

GRUNDTVIGS MINDEKIRKE SOM SOGNEKIRKE

Man møder ret ofte, naar Talen er om Grundtvigs Mindekirke, det Spørgsmaal: Hvem skal være Præst der, og hvor skal Menigheden komme fra? Til det første Spørgsmaal er der for Tiden næppe andet at svare end dette: naar vi først saa vidt, at vi kan rejse Prædikestolen inde i den første Del af Kirken (Taarnet), kommer den „rette Mand" nok for at føre Ordet der. Om Menigheden er der Grund til at sige noget mere: Det er forstaaeligt, at de som har kendt eller været paa Egnen for en Del Aar tilbage, enten paa Øvelser som Soldat eller ved Besøg paa den nu nedlagte „Emdrupborg Højskole", i hvis Have Bjørnstjerne Bjørnson efter Grundtvigs Begravelse holdt en af sine store Taler (fhv. Minister Klaus Berntsen har i sine Erindringer fejlagtigt henlagt nævnte Begivenhed til Emdrupgaards Have), ser paa Egnen som meget tyndt befolket, thi indtil tæt ved Aarhundredskiftet var der paa „Bispebjerg" og det nordøst for liggende Emdrup foruden den paa Bakken knejsende Mølle knap en halv Snes Landbohjem og godt dobbelt saa mange andre Hjem — næppe 40 Familier i det hele; nu er der henved 500 Familier med omtrent 2000 Personer; denne Tilvækst er væsentligt foregaaet i Løbet af de sidste 6—8 Aar og dette Tal vil stadig blive stærkt forøget, idet Størsteparten af Jorderne er udparcelleret og bestemt til Bebyggelse, store Kloakanlæg er under Arbejde og nær deres Fuldførelse, Veje under Anlæg o. s. v.

Foruden en hel Del Smaavillaer som stadig opføres, er der projekteret to store Bebyggelser — den ene omkring Kirken, den anden noget længere ude, saa der er al Sandsynlighed for, at den nuværende Befolkning vil blive fordoblet i Løbet af godt et Aarstid, og der er ingen Grund til at antage, at Byggeriet vil standse paa mange Aar, og inden Taarnet er færdig til at tages i Brug som Kirkerum, er den maaske allerede for lille til at rumme den vordende Menighed; om hele Kirken, naar den engang er færdig, kan fyldes af den stedlige Befolkning, er det umuligt at udtale sig om i Øjeblikket — mange Forhold gør sig gældende der — men Kirkens Beliggenhed ved flere store Færdselsveje gør den let tilgængelig for et større Opland, og Menigheden kommer sikkert ogsaa til det store Rum.

Men for disse Mennesker, som allerede bor og har deres Hjem derude, er det aandeligt talt et Livsspørgsmaal, at første Del af Kirken snart kan tages i Brug. Den nuværende Sognekirke,

Brøndshøj, ligger meget fjærnt — for de fleste en hel Times Gang og derudover.

Som ovenfor nævnt er de allerfleste af den nuværende Befolkning tilflyttet Egnen i de sidste Aar, og mange ved ikke engang, hvor de kirkeligt set hører til. De faa Familier, som er tilbage af den stedkendte Befolkning, og som har Trang til at gaa i Kirke, finder sig tilrette paa en eller anden Maade, selv om det er besværligt; nogle gaar til Sognekirken, og nogle søger københavnske Kirker, men for Tilflytterne, hvoraf vel de fleste er Bymennesker enten fra Provinsen eller fra Storbyen, er Forholdet noget andet; de er maaske vant til, hvor de kom fra, at have Kirken tæt udenfor deres Dør; her skal de have ret gunstig Vind for en Søndag Morgen at kunne høre Kirkeklokkernes Kalden. For mange af disse Mennesker er Savnet af en Kirke meget føleligt, og for mange yngre, som maaske af Bolignøden er drevet netop derud, maaskė endog nygifte, som skal begynde at leve Livet med hinanden, fører det meget let helt ud fra Kirken — praktisk set —.

Havde Grundtvigs Mindekirke ikke faaet sin Plads her, havde denne Del af Brønshøj Sogn muligvis været udskilt fra Brønshøj, og ved stedlig Indsamling, bistaaet af Kirkefondet, i hvert Fald haft sit eget Menighedshus. Nu forslaar en stedlig Indsamling, selv om der er forholdsvis god Offervillighed, saa uendeligt lidt, nu maa hele Landet hjælpe til, nu maa vi vente paa den store Hjælp udefra, men lad os ikke vente alt for længe, jo længere det varer, inden en Samling kan finde Sted, jo sværere bliver det at faa Folk i Tale. Det er mange Penge, der skal til til det store prægtige Byggeværk, men hvis hver Mand og Kvinde, som i Løbet af de to sidste Menneskealdre har besøgt grundtvigske Højskoler eller paa anden Maade lært at skatte Grundtvigs store Betydning for vort Folk, hver vilde give en Tokrone om Aaret i f. Eks. 5 Aar, sammenlagt med de mange, som har Evne og Vilje til at give større Beløb enten een Gang for alle eller i aarlige Rater (helst det første for at faa Taarnet færdig til Brug), vilde *Maalet* snart være naaet: En Sognekirke ved København til Grundtvigs Ære og Minde og til Brug for de mange, som venter Kirken med Haab og Længsel.

I. Sørensen.

Efterskrift.

Man hører undertiden sagt: „At det er alt for stort et Foretagende i disse sløje Tider", lad saadanne Røster ikke gaa alt

for langt og længe. Saavel den enkelte som et Folk har Lov til og godt af at rejse sig store Maal ogsaa i Nedgangstider, og kommende Slægtled vil have godt af at se, at man netop i saadanne Tider havde Vilje til at rejse en af sine store Mænd et saa værdigt Minde.

I. S.

REGNSKABET

Indtil 1ste Juli 1924 er indgaaet:

Bidrag fra Kjøbenhavn	132,146	Kr.
— - Landet	42,944	-
Legater	11,000	-
Indvundne Renter	10,098	-
Ialt indsamlet ad privat Vej	196,188	Kr
Statens Bidrag	200,000	-
Samlet Sum	396,188	Kr.

Til Materiale og Arbejdsløn er medgaaet Kr. 315,634. Murstenene tæller 1150 Tusinde til en Gennemsnitspris af 72 Kr. Taarnet bygger nu op 22 Meter = 35 Alen over Kirkens Gulv, over Hvælvingerne op til Rummet, hvor de fem sammenstemte Klokker en Gang skal hænge; det er omtrent Halvdelen af Taarntindernes færdige Højde 48 Meter = 77 Alen, ja lige netop, hvis vi medregner Varmekamrets 5 Meter = 8 Alen under Jorden.

Taarnet vil antagelig færdig bygget som Kirke koste 700,000 Kr., altsaa endnu 300,000 Kr. skal skaffes til Veje. Halvdelen af denne Sum tør ventes tilskudt af Staten. Den anden Halvpart fra det danske Folk.

Kirkeskibet med Krypt og Kor kan bygges for omtrent dobbelt saa meget som Taarnet, saaledes at den samlede Byggesum for hele Kirken vil andrage godt to Millioner Kroner.

Liste over Bidrag paa 500 Kr. og derover.

Ida Suhr, Frøken, Petersgaard	500	Kr.
J. Werner, Overretssagfører	1000	=
J. Hagedorn & Hustru, Skibsinspektør	2000	=
A. Owen, Direktør	1000	=
Mrk. „J. H. S.“	10000	=

Alfr. Povlsen, Højskoleforstander	850 Kr.
E. Schou, Godsejer, Palsgaard	500 =
Hjerl-Fonden	1000 =
V. Ragoczy, Grosserer	1000 =
Max Ballin, Direktør	1000 =
Mrk. „W. H.“	500 =
J. Messerschmidt, Fabrikant	1000 =
H. Jespersen, Landskabsmaler	500 =
A. Løwener, Grosserer	1000 =
M. Jensen, Etatsraadinde	1000 =
Max Møller, Grosserer	500 =
S. Sthyr, Grosserer	500 =
Marie Lehmanns Legat	5000 =
Mrk. „C. G.“	2000 =
L. N. Hvidt, Dispachør	500 =
***	20000 =
Emdrup Grundejerforening	626,52
En Konventionalbøde	1000 =
Alex. Foss, Ingeniør	1000 =
Mrk. „O.“	500 =
A. Peschcke Køedt, Grosserer	1000 =
Nomen nescio	50000 =
Statens Bidrag	200000 =
C. Vett, Geheimeetatsraadinde	500 =
Vibe-Hastrups Fabriker	500 =
M. N. (Horsens)	500 =
Aarhus Valgmenighed	600 =
Gave til Arkitekt Klint (70 Aar)	1350 =
Carlsen-Langeske-Legat	1000 =
„16/2—1924“	10000 =
Cornelius Stau, Grosserer	500 =

Christian Holm og *P. V. Jensen Klint.*

ER DET PENGELIGT MULIGT AT REJSE GRUNDTVIGS MINDEKIRKE?

KIRKEN vil koste ca. 2,100,000 Kr. Da der er anvendt 400,000 Kr., mangler der endnu 1,700,000 Kr. — Da man tør vente, at Staten ligesom hidtil vil give saa meget, som der indsamles, drejer det sig altsaa om ved frivillige Gaver at samle 850,000 Kr.

Disse 850,000 Kr. skulde i Løbet af 5 Aar indsamles blandt 3½ Million Mennesker, Danmarks Befolkning. Dette udgør knap 5 Øre pr. Indbygger om Aaret; men for at faa Indsamlingen gjort overkommelig, er det Tanken at opfordre Folk til at give

5 Kr. aarlig i 5 Aar. Lad os kalde en saadan Gave en Portion. Der vil da kræves, at der Landet over skal tegnes en Portion for hver 100 Mennesker. I et Sogn paa 1000 Mennesker skal der tegnes 10 Portioner, i en Købstad paa 5000 Indbyggere 50 Portioner o. s. v.

Nu maa man imidlertid regne med, at der vil være en hel Del Sogne, hvor det vil være vanskeligt, ja umuligt at naa dette Resultat. Til Gengæld vil de vaagne Kredse kunne yde betydelig mere. Det maa haabes, at mange ikke vil nøjes med at tegne sig for 1 Portion, men vil tage 2 eller flere Portioner, saa Sognet derved kommer betydelig op over Gennemsnitsydelsen. Enhver maa efter dette kunne indse, at Sagen kan løses, blot alle, som har Interesse for den, finder hinanden. Men først og fremmest gælder det om at finde dem, som har bedst Evne til at foretage Indsamlingen i Sognene. Der er ingen Grund til at tvivle om, at der i hvert Sogn findes varmhjertede Mænd eller Kvinder, for hvem det vil være en Glæde at paatage sig dette Arbejde. Vanskeligheden bestaar blot i at faa Forbindelse med dem. Derfor beder man om at faa opgivet Adresser paa saadanne enten af vedkommende selv eller af andre, der af Interesse for Sagen har bevæget dem, de finder bedst skikkede, til at paatage sig Opgaven. Det er naturligt, at der i større eller udstrakte Sogne er Brug for flere Indsamlere. Adresser paa disse Medarbejdere bedes sendt til Pastor Kring, Stege.

Men det staar altsaa fast, at Opgaven kan løses.

Th. Halse.

DANMARKS PANTHEON PAA BISPEBJERG

Paa det højeste Punkt i vor Hovedstad: paa Bispebjerg rejser sig Arkitekt Klints mægtige Taarn til Grundtvigs Mindekirke. Siden Grundstenen blev lagt i 1921 hin sollyse 8. September — Aarsdagen for Grundtvigs Fødsel — i Overværelse af en stor Folkeskare, er Arbejdet gaaet støt og roligt frem. Sten er lagt paa Sten, og mer end en Million Mursten er allerede nu gaaet med til at danne det kolossale Murværk, de høje skønne Søjler og Buer paa de vældige Beton-Fundamenter.

Til denne vor Tids mægtigste Kirkebygning i Norden, hvortil der allerede nu er strømmet Gaver ind fra mere end 40,000 Bidragydere, har Komitéen tænkt sig at knytte — i Form af

Mindestene, Epitafier, Indskrifter eller paa anden Maade — forskellige historiske og nationale Minder fra Fortid og Nutid, der fortjener at bevares gennem Tiderne, som nogle af de første har man tænkt sig: Minder om vore sønderjydske Krige, om Sønderjyllands Genforening, om Danske faldne i Verdenskrigen, om dansk Søfarts Betydning for Landet under Verdenskrigen, samt danske Sømænds Færden under denne, om Højskolens Betydning for Landet o. s. v., saaledes at Kirken engang kunde blive en Slags dansk Pantheon eller Westminster.

Det er Komitéens Haab, at vi vil finde Forstaaelse i alle Kredse Landet over, saaledes at hele Folket vil være med til at rejse denne Kirkebygning, dette nationale Minde, hvis Navn skal erindre om en af dansk Aandslivs største Skikkelser.

Christian Holm.

„PAA BJERGET" — BEBYGGELSEN OM KIRKEN

NAAR Jensen Klints Bygværk om faa Aar er fuldført, vil Kirkens monumentale Skønhed ikke være truet af profane Omgivelser. Grundtvigskirken er som et kostbart Stykke sikret en værdig Indramning i Overensstemmelse med den gode Kunstteori, som lader Billedets stærkeste Virkning være Rammen om Værket. I smuk Forstaaelse af dette Problems Betydning for Grundtvigskirkeprojektet, et Problem, der daarligt løses ved Servituter, som en hensynsløs Fremtid kan krænke, har Borgerraadet i København givet Tilsagn om Støtte til en Bebyggelse omkring Kirken efter Planer, som er udførte i Samarbejde med Arkitekt Klint og under hans Ansvar, først af Arkitekt Wittrup, senere af Arkitekterne Schou og Gøssel. Endnu i denne Sommer begynder Opførelsen af Byen omkring Kirken, for en By bliver det, med over 1000 Indvaanere — ca. 350 Lejligheder — (Mariager, Rosernes By, har end ikke dette Antal Beboere). Byen vil forme sig som en stor Haveby omkring Kirketorvet. Bygningernes Stil, Materiale og Byggesæt vil paa den smukkeste Maade harmonere med Grundtvigskirkens Gotik. Byen skabes som et Andelsselskab, saaledes at Københavns Borgere ved betydelige Andelsindskud er med til at rejse dette Værn omkring Kirken. Om tre Aar vil Byen — der formentlig medfører en Opførelsesudgift paa ca. 6 Millioner Kroner — være helt fuldført, idet den er planlagt i to Bebyggelsesafsnit, fordelt over denne Tid.

Om tolv Aar vil Grundtvigskirkens Kæmpeskib knejse paa Bjergets Top, lysende i Solen over mod Genboen i Lund, og omkring Bjerget ned langs dettes brede Sider vil Byen ligge der lys og smilende som et Eksempel for Tiderne paa vor Tids Respekt for Mindesmærket for en af Nationens Stormænd.

Mogens Müllertz.

A: D: MDCCCCXXI:
i det tiende Aar af Chr X^s Styre
og det andet efter Folkets Forening *)
paa Aarsdagen for
Grundtvigs Fødsel
den ottende September
grundlagdes denne Kirke
hans Navn til Minde
GUD til LØRE!

Dokument under Grundstenen.

---

*) *Læs Gjenforening. — Tekst af Vilhelm Andersen.*

JULI 1924